

Sygn. akt I KK 173/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Marek Motuk

SSN Marek Siwek (sprawozdawca)

Protokolant Agnieszka Murzynowska i Anna Kuras

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry,

w sprawie **D. P. M.** skazanego z art. 258 § 3 k.k. i

K. skazanego z art. 258 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 kwietnia 2022 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 31 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa (...)

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 30 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyła wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w zaskarżonej części,
tj. co do A. K. w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt. I.5.b) -
d), g) - i), II. oraz IV., zaś co do D. M. co do rozstrzygnięć
zawartych w pkt. I.8.b) - f), i) oraz II. i IV., zaś na podstawie art.
536 kpk w zw. z art. 435 kpk także co do B. B. (pkt. II. i V.), M. C.
pkt. I.1.a) oraz II. i V.), B. D. (pkt. I.2.a.) oraz II. i V., W. D. (pkt. I.3.a)**

i II.), A. K. (pkt. I.4.a) oraz II. i IV.), E. K. (pkt. I.6.b) i d) oraz II. i IV.), A. M. (pkt. I.7.a) oraz II. i IV.), H. S. (pkt. I.9.a) oraz II. i V. oraz wyrok Sądu Okręgowego w Ł. w zakresie w jakim został utrzymany w mocy i sprawę w tej części przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 30 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K (...), uznał: B. B. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 315 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz kara grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych liczonych po 20 zł każda (pkt 1). Na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. i art. 72 § 1 pkt 1 warunkowo zawieszono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego na okres 2 lat próby zobowiązując do informowania Sądu o jej przebiegu co 3 miesiące (pkt 2).

M. C. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 278 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 3),

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., za który została mu wymierzona kara 6 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny w wysokości 50 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 4),

- art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 5). Orzeczone wobec oskarżonego jednostkowe kary pozbawienia wolności połączono i wymierzono oskarżonemu karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby z obowiązkiem informowania Sądu co 3 miesiące o jej przebiegu (pkt. 6 i 7)

B. D. za winną popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 54 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., za który została jej wymierzona kara 6 miesięcy

pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby zobowiązując oskarżoną co 3 miesiące do informowania Sądu o jej przebiegu (pkt. 8 i 9)

W. D. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny w wysokości 50 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 10)

- art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 315 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 11)

- 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 12). Na podstawie art. 39 § 1 i 2 k.k.s. i art. 20 § 2 k.k.s. i art. 85 § 1 i 2 k.k. połączono wymierzone oskarżonemu kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzono łączną karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby zobowiązując oskarżonego w tym czasie do informowania Sądu co 3 miesiące o jej przebiegu (pkt 13).

A. K. za winną popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 258 § 1 k.k., za który została oskarżonej wymierzona kara 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 15)

- art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s., za który została oskarżonej wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny w wymiarze 500 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 17). Orzeczone wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności połączono i wymierzono jej karę łączną 1 roku pozbawienia wolności, której wykonie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby, oddając w tym czasie wymienioną pod nadzór kuratora sądowego (pkt. 19 i 20). Zaliczono oskarżonej na poczet tej kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 21). A. K. została uniewinniona od zarzutów popełnienia czynów wskazanych w pkt. II, IV i V aktu oskarżenia (pkt. 16 i 18).

A. K. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. art. 258 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku pozbawienia wolności (pkt 22)
- art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 315 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 23)
- art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny wymiarze 300 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 24)
- art. 299 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 25)
- art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 26). Orzeczone wobec oskarżonego kary jednostkowe pozbawienia wolności połączono i wymierzono oskarżonemu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, na której poczet zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 27 i 28).

E. K. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 62 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s. w zw. z art. 38 pkt 3 k.k.s. w zw. z art. 23 § 1 i 3 k.k.s., za który została mu wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny wysokości 200 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 29)
- art. 258 § 3 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 30). Wymierzone temu oskarżonemu kary jednostkowe połączono i wymierzono mu karę łączną w wymiarze 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 32). Uniewinniono wymienionego od zarzutu popełnienia czynu opisanego w pkt II aktu oskarżenia (pkt 30).

A. M. za winną popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 258 § 1 k.k., za który została jej wymierzona kara 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 33)
- art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt. 1 i 5 k.k.s., w zw. z art. 9 § 3

k.k.s., za który została jej wymierzona kara 8 miesięcy pozbawienia wolności i kara grzywny wysokości 500 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 35). Wymierzone oskarżonej kary jednostkowe pozbawienia wolności połączono i wymierzono jej karę łączną 1 roku pozbawienia wolności (pkt 37), której wykonie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat poddając w tym okresie oskarżaną nadzorowi kuratora sądowego (pkt 38), a dodatkowo na poczet tej kary zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 39). Uniewinniono wymienioną od zarzutu popełnienia czynów opisanych w pkt III i VII aktu oskarżenia (pkt 34 i 36).

D. P. M. za winnego popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 315 § 1 k.k. z art. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 41)
- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 42)
- art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt. 1 i 5 k.k.s., za który została mu wymierzona kara 1 roku pozbawienia wolności i kara grzywny w wymiarze 500 stawek dziennych liczonych po 50 zł każda (pkt 43)
- art. 18 § 2 kk w zw. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 44)
- art. 299 § 1 k.k. . w zw. z art. 12 k.k. za który została mu wymierzona kara 1 roku pozbawienia wolności (pkt. 45)
- art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., za który została mu wymierzona kara 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 47). Wymierzone oskarżonemu kary jednostkowe pozbawienia wolności połączono i wymierzono mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt 48), na poczet której zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 49). Uniewinniono wymienionego od zarzutu popełnienia czynów opisanych w pkt VII – VIII aktu oskarżenia (pkt 46).

H. S. za winną popełnienia czynów wyczerpujących znamiona:

- 18 § 3 k.k. w zw. z art. 54 § 1 k.k.s. w zb. z art. 56 § 1 k.k.s. w zb. z art. 62 § 4 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. w zw. z art. 37 § 1 pkt. 1 k.k.s. w zw. z art. 20 § 2 k.k.s., za który została jej wymierzona kara 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 50), której wykonie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby zobowiązując w tym czasie oskarżoną do informowania Sądu o jej przebiegu co 3 miesiące (pkt. 51).

Na mocy art. 45 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego A. K. przepadek równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa: w kwocie 432.000 zł w związku ze skazaniem w punkcie 23 wyroku (pkt 52), w kwocie 529.052 zł w związku ze skazaniem w punkcie 26 wyroku (pkt 53), także na podstawie art. 299 § 7 k.k. w kwocie 185.658.00 zł w związku ze skazaniem w punkcie 25 wyroku (pkt 54).

Na mocy art. 45 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego D. P. M. przepadek równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa: w kwocie 248.366 zł w związku ze skazaniem w punkcie 41 wyroku (pkt 55), w kwocie 529.052 zł w związku ze skazaniem w punkcie 42 wyroku (pkt 56), w kwocie 2.295.000 zł w związku ze skazaniem w punkcie 47 wyroku (pkt 57), także na podstawie art. 299 § 7 k.k. w kwocie 185.808.00 zł w związku ze skazaniem w punkcie 45 wyroku (pkt 58).

Na mocy art. 46 § 1 k.k. tytułem częściowego naprawienia szkody zasądzone solidarnie od oskarżonych D. P. M. i A. K. na rzecz B. Z. kwotę 10.000 zł (pkt 59). Rozstrzygnięto o kosztach postępowania (pkt 60 i 61).

Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonych, wyrokiem z 31 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), zaskarżony wyrok Sądu I instancji:

I. zmienił w ten sposób, że:

1. w stosunku do M. C.:

1. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 4 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł, a nie więcej niż 2.697.266 zł, w zakresie podatku dochodowego od D. M. za 2003 r. w

kwocie około 300.000 zł, nie więcej niż 399.155,80 zł, zastąpił słowa „oraz zeznań podatkowych PIT i CIT w zakresie podstawy opodatkowania”, słowami „oraz zeznań podatkowych PIT w zakresie podstawy opodatkowania” i wyeliminował z opisu czynu sformułowania: „w zakresie podatku akcyzowego należnego od spółki za okres styczeń 2003 r. - kwiecień 2004 r. w łącznej kwocie 517.015,00 zł stanowiącej uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości” i „zeznaniach CIT”;

1. w stosunku do B. D.:

1. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 8 datę końcową czynu na nie później niż do końca stycznia 2005 r., kwotę w zakresie podatku VAT za okres: 2003 r. - grudzień 2004 r. na nie mniej niż 1.354.500 zł , a nie więcej niż 1.764.531 zł , w zakresie podatku akcyzowego w kwocie nie większej niż około 517.015, 00 zł ;

2. w stosunku do W. D., przy zastosowaniu art. 435 k.p.k.:

1. ustalił w przypisanym czynie w pkt. 10 datę końcową czynu na nie później niż do końca stycznia 2006 r., kwotę w zakresie podatku VAT za okres: 2003-2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł , a nie więcej niż 2.697.266 zł, w zakresie podatku akcyzowego w kwocie nie większej niż około 517.015, 00 zł;

2. w stosunku do A. K.:

a) ustalił w przypisanym czynie w pkt. 17 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł , a nie więcej niż 2.697.266, w zakresie podatku dochodowego od D. M. za 2003 r. w kwocie około 300.000 zł , nie więcej niż 3.155.80 zł, w zakresie podatku akcyzowego w kwocie około 517.015,00 zł;

3. w stosunku do A. K.:

1. uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej,

2. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 23, że doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 318.703,58 zł,
3. ustalił kwotę orzeczonego w pkt. 52 przypadku korzyści majątkowej na 106.200 zł,
4. ustalił w czynie przypisanym w pkt 24 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł , a nie więcej niż 399.155,80 zł, w zakresie podatku dochodowego od D. M. za 2003 r. w kwocie około 300.000 zł , nie więcej niż 399.155,80 zł, w zakresie podatku akcyzowego w kwocie nie większej niż około 517.015, 00 zł,
5. uniewinnił oskarżonego od czynu przypisanego w pkt. 25 i w tej części kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,
6. uchylił rozstrzygnięcie o przypadku korzyści majątkowej z pkt. 54,
7. ustalił w przypisanym czynie w pkt. 26, że doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie nie mniejszej niż 179.821 zł,
8. ustalił kwotę orzeczonego w pkt. 53 przypadku na 59.940 zł,
9. na podstawie art. 39 §1 i 2 k.k.s., art. 20 § 2 k.k.s., art. 85 § 1 i 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę łączną 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności;
 1. w stosunku do E. K.:
 1. uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej,
 2. wyeliminował z opisu czynu przypisanego w pkt. 29 „w ramach zorganizowanej grupy przestępczej”, ustalił kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na około 352.408 zł i wyeliminował sformułowanie „stanowiącej uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości”, a z kwalifikacji prawnej wyeliminował art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s., a z podstawy prawnej skazania art. 38 pkt 3 k.k.s.;

3. uniewinnił oskarżonego od czynu przypisanego w pkt. 31 i w tej części kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,
4. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby 2 lat;
5. w stosunku do A. M.:
 - a) ustalił w przypisanym czynie w pkt. 35 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł , a nie więcej niż 2.697.266 zł, w zakresie podatku dochodowego od D. M. za 2003 r. w kwocie około 300.000 zł, nie więcej niż 399.155,80 zł, w zakresie podatku akcyzowego w kwocie nie większej niż około 517.015, 00 zł;
 1. w stosunku do D. M.:
 - a) uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej,
 2. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 41, że doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie nie mniejszej niż 318.703, 58 zł,
 3. ustalił kwotę orzeczonego przepadku równowartości korzyści majątkowej w pkt. 55 na 106.200 zł,
 4. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 42, że doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 200.001 zł,
 5. ustalił kwotę orzeczonego przepadku równowartości korzyści majątkowej w pkt 56 na 66.000 zł,
 6. ustalił w czynie przypisanym w pkt 43 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r.- 2005 r. na nie mniej niż 1.994.500 zł, a nie więcej niż 2.697.266 zł, w zakresie podatku dochodowego od D. M. za 2003 r. w

kwocie około 300.000 zł, nie więcej niż 399.155,80 zł, w zakresie podatku akcyzowego w kwocie nie większej niż około 517.015, 00 zł,

7. uniewinnił oskarżonego od czynu przypisanego w pkt. 45 i w tej części kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,
 8. uchylił rozstrzygnięcie o przepadku korzyści majątkowej z pkt. 58 wyroku,
 9. na podstawie art. 39 § 1 i 2 k.k.s., art. 20 § 2 k.k.s., art. 85 § 1 i 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego karę łączną 3 lat i 9 miesięcy pozbawienia wolności;
 10. w stosunku do H. S.:
1. ustalił w czynie przypisanym w pkt. 50 kwotę w zakresie podatku VAT za okres 2003 r. – 2005 r. na około 352.408 zł i wyeliminował sformułowanie „stanowiącej uszczuplenie należności publicznoprawnej dużej wartości”, a z kwalifikacji prawnej wyeliminował art. 37 § 1 pkt 1 i 5 k.k.s., a z podstawy prawnej skazania art. 37 §1 pkt 1 k.k.s. w zw. z art. 38 § 1 pkt 3 k.k.s.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (pkt II), rozstrzygając jednocześnie w przedmiocie kosztów za postępowanie odwoławcze (pkt. IV-V) oraz co do kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu (pkt III).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniosła obrońca D. M., adw. A. D., która zaskarżając to orzeczenie na korzyść skazanego w zakresie rozstrzygnięć z pkt. 1.8.b), c), d), e), f), i), II i IV (tj. w całości w zakresie winy skazanego za czyny przypisane mu w pkt 40, 41, 42, 43, 44 i 47 wyroku Sądu Okręgowego), zarzuciła:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez pominięcie przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny wskazania podstawy prawnej skazania D. M. za czyny zarzucane mu w pkt. IV, V i IX aktu oskarżenia (pkt. 44, 45 i 47 wyroku Sądu Okręgowego), co powoduje, że mimo formalnego braku skazania, skazanemu została wymierzona kara za w/w czyny, co stanowi sprzeczność w treści wyroku

uniemożliwiająca jego wykonanie, a tym samym bezwzględną przyczynę odwoławczą, opisaną w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.;

2. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 408 k.p.k. i art. 411 § 1 i 2 k.p.k. poprzez uznanie przez Sąd Odwoławczy, że stwierdzona obraza art. 408 k.p.k. i art. 411 § 1 i 2 k.p.k. polegająca na niezwłocznym przystąpieniu do narady po wysłuchaniu głosów końcowych i zaniechaniu wydania postanowienia o odroczeniu ogłoszenia wyroku skutkująca faktycznym odroczeniem ogłoszenia orzeczenia na okres niemal 3 miesięcy od zakończenia odbierania głosów końcowych stron, nie miała wpływu na treść wyroku w sytuacji, gdy naruszenie to spowodowało rażące naruszenie gwarancji skazanego do rzetelnego rozpoznania jego sprawy, a także rażące naruszenie zasady bezpośredniości i pozostawiania sądu orzekającego pod bezpośrednim wrażeniem przeprowadzonego postępowania dowodowego i głosów stron;

3. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 196 § 3 k.p.k. poprzez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że nie ujawniły się obiektywne okoliczności, które mogłyby osłabić zaufanie do bezstronności biegłej T. W. w sytuacji, gdy taką okolicznością jest niewątpliwie pozostawianie przez biegłą, w momencie ustnego opiniowania przed Sądem Okręgowym, a także pisemnego uzupełniającego opiniowania przed Sądem Apelacyjnym, w stosunku pracy z Izbą Administracji Skarbowej w W., na stanowisku Zastępcy Dyrektora, podczas gdy przedmiotem jej opinii było ewentualne ujawnienie, czy doszło do przestępstwa skarbowego, którego ściganie leży w zakresie obowiązków w/w organu, co doprowadziło do nierzetelnej kontroli instancyjnej, a w konsekwencji do pozbawienia skazanego prawa do rzetelnego procesu i obiektywnego posłużenia się wiadomościami specjalnymi przez bezstronnego biegłego;

4. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez lakoniczne odniesienie się do szeroko uzasadnionego zarzutu obrazy art. 410 k.p.k., sformułowanego w pkt 1.5 petitum apelacji obrońcy oskarżonego D. M. - adw. P. K., polegające wyłącznie na

konstatacji, że Sąd nie pominął przy wydawaniu orzeczenia zeznań świadków: T. D., M. W., M. Z., A. Ż., R. W., E. W., J. D., S. B., K. W., A. K., J. S., C. G., a także dokumentów — protokołów kontroli jakości paliwa w sytuacji, gdy z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika, że w/w dowody nie zostały wzięte pod uwagę przy orzekaniu, bądź zostały wzięte pod uwagę wyłącznie w niewielkim zakresie, co naruszyło prawo oskarżonego do rzetelnej kontroli instancyjnej zapadłego przeciwko niemu wyroku;

5. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez niezasadne zaakceptowanie przez Sąd Apelacyjny czasookresu czynu przypisanego D. M. w pkt 42 wyroku Sądu Okręgowego tj. „do dnia 23 czerwca 2006 r. , w sytuacji, gdy konstatacja Sądu Apelacyjnego wynika tylko z argumentacji *per analogiam* z czynem przypisanym mu w pkt 40 wyroku tj. czynu z art. 258 § 3 k.k., a pozostaje wbrew ustaleniom faktycznym, z których wynika, że przypisane oskarżonemu przestępstwo trwało krócej tj. do stycznia 2006 r., co stanowi dowód nierzetelnej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku przez Sąd Apelacyjny;

6. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 397 § 1 i 4 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) w zw. z art. 150 § 1 k.p.k. poprzez błędne uznanie przez Sąd Odwoławczy, że okoliczność braku parafowania uwierzytelnionych protokołów przez osoby je sporządzające nie miała wpływu na treść zapadłego orzeczenia, w sytuacji, gdy uwierzytelnione protokoły stały się następnie podstawą zaskarżonego wyroku, a zaniechanie ich weryfikacji przez osoby sporządzające pierwotne protokoły powoduje uzasadnione wątpliwości co do rzetelności dokonanych odpisów, co skutkowało nienależytym rozpoznaniem zarzutu apelacyjnego, podniesionego w pkt 1.11 apelacji obrońcy oskarżonego D. M. — adw. P. K., a także oparciem rozstrzygnięcia na protokołach, w stosunku do których istnieją wątpliwości co do rzetelnego udokumentowania przeprowadzonych czynności;

7. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 § 1, 4, 5 i 7 k.p.k. poprzez niezasadne zaakceptowanie przez Sąd Apelacyjny uznania przez Sąd I instancji za dowód zeznań świadków, a także ich wcześniejszych wyjaśnień składanych w postępowaniu przygotowawczym w charakterze podejrzanych, mimo wskazywania przez nich, iż składali depozycje w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi, przekonując o dopuszczalności tych dowodów w oparciu o pozostały materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w sytuacji, gdy ustawodawca przewidział w art. 171 § 7 k.p.k. zakaz dowodowy, niezależnie od tego, czy dowody uzyskane w warunkach wyłączających swobodę wypowiedzi znajdują odzwierciedlenie w materiale dowodowym, czy też nie;
8. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez ograniczenie przez Sądy obu instancji prawa skazanego do bezpośredniej weryfikacji opinii biegłego J. K. w sytuacji uzasadnionych wątpliwości co do jej jasności przy jednoczesnej niemożności wezwania biegłego na rozprawę, co w konsekwencji naruszyło prawo skazanego D. M. do obrony;
9. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 7 k.p.k. i art. 201 k.p.k. poprzez uznanie przez Sąd Apelacyjny opinii biegłego R. K., po jej ustnym uzupełnieniu na rozprawie w dniu 15 października 2019 r., za pełną, a w konsekwencji oddalenie wniosku prokuratora o dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego z zakresu informatyki, albowiem zdaniem Sądu biegły R. K. poddał badaniu wszystkie przekazane dane i odzyskiwał je zgodnie z ze zleceniem opinii, w sytuacji, gdy z ustnej uzupełniającej opinii biegłego z dnia 15 października 2019 r. wynika, że biegły nie miał wiedzy o tym, że przekazane mu nośniki nie stanowią całości dokumentacji firm: B. i B., o tym, że dane dotyczą dwóch odrębnych podmiotów oraz funkcjonowania systemu M., a także o tym, czy system księgowy B. Sp. z o.o. pracował w oparciu o dane z serwera głównego i jednostek, co doprowadziło Sąd Apelacyjny do poczynienia ustaleń w oparciu o niepełny i wadliwy materiał dowodowy;

10. rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 7 k.p.k. i art. 201 k.p.k., poprzez uznanie przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii biegłej z zakresu rachunkowości, finansów i ekonomii T. W. za zupełną, jasną i niesprzeczną, a w konsekwencji oddalenie przez Sąd II instancji wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego, w sytuacji, gdy opinia biegłej, mimo jej pisemnego uzupełnienia w toku postępowania odwoławczego, w zestawieniu z niepełną opinią biegłego z zakresu informatyki, powoduje uzasadnioną wątpliwość co do prawidłowości wyliczeń dokonanych przez biegłą, która to wątpliwość została podniesiona przez samą biegłą w uzupełniającej opinii, co w konsekwencji spowodowało również nierzetelną kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku, albowiem Sąd Odwoławczy nie wskazał, z jakich powodów dokonał samodzielnie korekty wartości wyliczonych przez biegłą.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w zaskarżonej części, jak również wyroku Sądu Okręgowego w Ł., w zakresie czynów przypisanych skazanemu w pkt. 40, 41, 42, 43, 44 i 47 i przekazanie sprawy w zakresie tych czynów Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania.

Kasację wniósł także adw. Ł. C., który zaskarżając wyrok Sądu I instancji na korzyść A. K. co do punktów 1.5. lit a), b), c), d), g), h), i) oraz punktu II. i IV., zaś w zakresie co do D. M. co do punktów 1.8. lit a), b), c), d), e), f), i) oraz punktu II. i IV, zarzucił:

1. rażące naruszenie art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., polegające na nienależytym rozpoznaniu zarzutów zawartych w apelacji obrońcy skazanych A. K. oraz D. M. z dnia 27 sierpnia 2018 r., które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:
1. nierozpoznanie zarzutu z pkt 1. apelacji dotyczącego naruszenia art. 408 k.p.k. oraz art. 411 § 1 i 2 k.p.k., który został potraktowany przez Sąd odwoławczy zdawkowo i ograniczył się faktycznie do przyznania, iż mimo że Sąd I instancji naruszył przepisy dotyczące czasu wyrokowania, to nie miały

one wpływu na prawo do obrony, a Sąd II instancji, rozpoznając ww. zarzut, w ogóle nie odniósł się do jego istoty;

2. nienależyte rozpoznanie zarzutu z pkt 2 apelacji odnoszącego się do problemu uwierzytelnienia protokołów, który faktycznie nie został rozpoznany przez Sąd odwoławczy, albowiem Sąd pominął istotę przedstawionego zarzutu polegającego na odczytywaniu świadkom dokumentów, które nie stanowiły protokołów ich wcześniejszych przesłuchań, a nadto przerzucił na obrońcę obowiązek wskazania rozbieżności między przepisnymi protokołami, a treścią nieczytelnych oryginałów protokołów, podczas gdy obrońca nie jest w stanie odczytać protokołów, bo są nieczytelne i ustalić rozbieżności;
3. nienależyte rozpoznanie zarzutu z punktu 3 apelacji odnoszącego się do naruszenia art. 7 k.p.k., który dotyczył dowolnej oceny zeznań świadków, którzy odwołali ich wcześniejsze zeznania (wyjaśnienia) złożone w toku postępowania przygotowawczego - obciążające skazanych, a które zostały przez nich złożone, albowiem w trakcie ich pierwszych przesłuchań miało dochodzić do wymuszania depozycji przez przesłuchujących, albowiem w tym zakresie Sąd II instancji jedynie wskazał, że Sąd I instancji miał zestawzić osobowy materiał dowodowy sprawy z całokształtem dowodów w sprawie, a w żaden sposób nie odniósł się do istoty zarzutu (braku wykazania, dlaczego druga wersja zeznań świadków miałaby być niewiarygodna);
4. nienależyte rozpoznanie zarzutu z pkt. 9 apelacji dotyczącego przypisania D. M. czynu z art. 258 § 3 k.k., a A. K. czynu z art. 258 § 1 k.k., bowiem Sąd II instancji bezkrytycznie przyjął za Sądem orzekającym w I instancji zasadność skazania za czyny związane z udziałem w przestępczości zorganizowanej, mimo że Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku słowem nie odniósł się do skazania z art. 258 § 1 i 3 k.k., co stanowiło istotę zarzutu apelacyjnego, a wskazanie przez Sąd odwoławczy, że więzy rodzinne nie znoszą możliwości przypisania oskarżonym udziału w zorganizowanej grupie przestępczej jest niezrozumiałe, albowiem obrońca nigdy tak nie twierdził, ale wskazywał, iż z faktu, że konkretne osoby są powiązane więzami krwi,

nie można wyciągać wniosku, iż uczestniczą one w zorganizowanej grupie przestępczej;

5. nienależyte rozpoznanie zarzutu z punktów 11 i 12 apelacji dotyczących naruszenia art. 7 k.p.k., tj. dokonania przez Sąd I instancji dowolnej oceny materiałów pozyskanych (zabezpieczonych) przez biegłych K. P. oraz R. K., albowiem Sąd II instancji wskazał, iż zadaniem biegłych nie było wartościowanie danych, ale ich zabezpieczenie, niemniej w ten sposób Sąd II instancji uciekł od istoty problemu, który przecież dotyczy tego (co zostało wprost wyartykułowane w zarzutach apelacyjnych z punktów 11 i 12 apelacji), że dane zabezpieczone przez tych biegłych nie pochodzą ze wszystkich zabezpieczonych dysków (z 22 na 33 dyski), zabezpieczone dane pochodzą z komputerów ze stacji paliw a nie z serwera, dane te mogły się powielać, a przecież ma to istotne znaczenie w sprawie, gdyż te zabezpieczone dane stanowiły źródło analizy podatkowo-księgowej;
6. nienależyte rozpoznanie (także z uwagi na uchybienie wskazane w pkt. 4 zarzutów kasacji) zarzutu z punktu 14 apelacji dotyczącego naruszenia art. 201 k.p.k. w zw. z art. 196 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., tj. tego, że Sąd I instancji oparł orzeczenie na dowodzie z opinii biegłej T. W., która to opinia została sporządzona z rażącymi błędami, w szczególności że i w apelacji oraz w toku postępowania apelacyjnego były składane dowody z prywatnych opinii sporządzonych przez prof. H.D., a opinie uzupełniające w postępowaniu odwoławczym uzyskane od samej biegłej T. W. oraz biegłego R. K. potwierdziły, iż jej opinia ta została wydana w oparciu o wadliwie zgromadzony materiał źródłowy;
7. nienależyte rozpoznanie zarzutu z punktów 15, 16, 17 apelacji dotyczących naruszenia art. 7 k.p.k., które odnosiły się do tego, że Sąd *meriti* dowolnie przyjął, że (1) podczas kontroli przez urzędników z Urzędu Miar miało dochodzić do ingerencji w pojemność kolby pomiarowej, poprzez wkładanie do niej magnezu, (2) A. K. oraz D. M. ingerowali w sposób wydawania paliwa przez dystrybutory poprzez spiłowywanie tzw. wałków (osi regulatora) i przestawianie kluczem ilości wydawanego paliwa; (3) A. K. oraz D. M. mieli dopuszczać się procederu dolewania do benzyny oleju

napędowego, które to okoliczności zostały zanegowane w trakcie procesu przede wszystkim prywatnymi opiniami sporządzonymi przez S. W., a Sąd II instancji odnosząc się do tych zarzutów wskazał wyłącznie lakonicznie, że argumentacja Sądu I instancji miała dotyczyć całości materiału dowodowego oraz opinii biegłego J. K., ale co miałyby wynikać z tego materiału dowodowego, czego Sąd już nie wskazał;

8. nienależyte rozpoznanie (także z uwagi na uchybienie wskazane w pkt. 3 zarzutów kasacji) zarzutu z punktów 18 i 19 apelacji dotyczących naruszenia odpowiednio art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. art. 393 § 3 k.p.k. dotyczącego oddalenia wniosku dowodowego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisemnej opinii prywatnej sporządzonej przez mgra inż. S. W. oraz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. dotyczącego oddalenia wniosku dowodowego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisemnej (ewentualnie ustnej) opinii biegłego w osobie mgra inż. S. W. (ewentualnie innego biegłego z zakresu budowy maszyn i urządzeń), które to wnioski zmierzały do zweryfikowania treści opinii sporządzonej w niniejszej sprawie przez biegłego J. K., wobec uznania przez Sąd II instancji, że opinia sporządzona przez tego biegłego jest pełna, rzetelna i nie zachodziła konieczność jej weryfikowania poprzez dopuszczenie nowego dowodu z opinii biegłego, podczas gdy treść tej opinii została podważona przez opinie prywatne, a strony nie mogły skutecznie zażądać złożenia ustnej uzupełniającej opinii przez biegłego J. K. (z uwagi na jego zły stan zdrowia), zaś zasadność takiej czynności procesowej dostrzegał Sąd I instancji, który pozostawał z biegłym w kontakcie, weryfikując, czy może on stawić się w sądzie (co jednak było niemożliwe);

9. rażącą obrazę art. 6 ust. 1 zd. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 04.11.1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284; dalej jako: „EKPC”) w zw. z art. 2 ust. 1 Protokołu nr 7 do EKPC z dnia 22.11.1984 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 142, poz. 364), która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na tym, że Sąd II instancji w istocie zaniechał realnej kontroli odwoławczej wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 30 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K (...), poprzez jedynie pozorne

rozpoznanie środka odwoławczego w postaci apelacji obrońcy A. K. oraz D. M. z dnia 27 sierpnia 2018 r. od wyroku Sądu I instancji, czego wyrazem jest treść uzasadnienia zaskarżonego niniejszą kasacją) wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 31 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), pozostająca w oderwaniu zarówno od zarzutów apelacyjnych jak i przebiegu postępowania odwoławczego, a czego konsekwencją stało się pozbawienie A. K. oraz D. M. prawa do rzetelnego rozpoznania ich sprawy w postępowaniu odwoławczym;

10. rażącą obrazę art. 452 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez oddalenie wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii pisemnej (ewentualnie ustnej) biegłego S. W. (ewentualnie innego biegłego z zakresu budowy maszyn i urządzeń), albowiem opinia biegłego J. K. w zakresie zleconym biegłemu miała być pełna, jasna i rzetelna, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu miało istotne znaczenie w sprawie nie tylko z tej przyczyny, że treść opinii sporządzonej przez biegłego J. K. została podważona, ale również z uwagi na to, że taką uzupełniającą opinię planował odebrać Sąd *meriti*, ale z uwagi na stan zdrowia biegłego nie było to możliwe;
11. rażącą obrazę art. 452 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez oddalenie wniosków o dopuszczenie dowodu z nowej opinii biegłego informatyka oraz księgowej (po sporządzeniu opinii przez informatyka), uznając, iż w sprawie możliwe jest dokonanie oceny (zgodnie z art. 7 k.p.k.) opinii sporządzonych przez biegłą T. W. oraz biegłego R. K., podczas gdy z opinii uzupełniających sporządzonych przez ww. biegłych w toku postępowania apelacyjnego wynika, iż biegły informatyk mógł zabezpieczyć pliki źródłowe w ten sposób, iż się one dublowały, a w oparciu o te zdublowane pliki opinię wydała biegła T. W., co w przypadku gdyby dysponowała ona innymi plikami źródłowymi, mogłoby doprowadzić ją do zupełnie innych wniosków;

- 12.rażącą obrazę art. 7 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez powierzchowne dokonanie przez Sąd II instancji oceny dowodów przeprowadzonych podczas postępowania apelacyjnego (a miejscami brak jakiegokolwiek oceny, co stanowi odrębny zarzut rażącej obrazę art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.), o czym świadczy fakt, iż pomimo, że w trakcie tego postępowania została sporządzona uzupełniająca opinia biegłej T. W. z dnia 09.07.2019 r. oraz ustna opinia biegłego R. K., to po lekturze uzasadnienia (mimo, że na s. 8 uzasadnienia znajduje się informacja, że ocena tych dowodów została dokonana przy analizie zarzutów apelacyjnych), nie sposób się dowiedzieć, w jaki sposób zostały one ocenione, w szczególności, że po przeprowadzeniu w sprawie ww. dowodów ujawnił się istotny problem, a mianowicie, że biegła dysponowała błędnie zgranymi plikami źródłowymi (pliki miały zostać zgrane dwukrotnie, co potwierdził biegły R. K. na rozprawie apelacyjnej w dniu 15.10.2019 r.), a wnioski w jej opinii mogłyby być całkowicie odmienne, gdyby dysponowała prawidłowo zgromadzonymi plikami źródłowymi;
13. rażąącą obrazę art. 7 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., która miała istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez powierzchowne dokonanie przez Sąd II instancji oceny dowodów, które zostały złożone przez obrońcę skazanych w postaci prywatnych opinii sporządzonych przez prof. H. D. (a miejscami brak jakiegokolwiek oceny, co stanowi odrębny zarzut rażącej obrazę art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.), a jedynie wskazanie na s. 8 uzasadnienia wyroku, iż zostały one rozważone przy omawianiu zarzutów w zakresie dotyczącym opinii biegłej T. W., a tymczasem w rozważaniach Sądu II instancji brak jest rzetelnego odniesienia się do tych dokumentów;
- 14.rażącą obrazę art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak uzasadnienia, mimo zmiany rozstrzygnięcia o karze łącznej (wobec uniewinnienia skazanych od czynu z art. 299 k.k. oraz zmiany opisów przypisanych czynów jednostkowych) zastosowanej metody łączenia kar jednostkowych i wymiaru nowej kary łącznej, a wyłącznie ograniczenie się do stwierdzenia, iż Sąd odwoławczy zastosował zasadę przyjętą przez Sąd I instancji, podczas gdy zmiana

rozstrzygnięcia o karze łącznej pociąga za sobą nowe ustalenia dotyczące zasad ponownego jej wymiaru, które to naruszenie skutkowało wymierzeniem skazanym rażąco surowych kar łącznych.

Obrońca konkludując wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Okręgowy w W. w odpowiedzi na kasacje, wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obie kasacje są zasadne, a podniesione w nich zarzuty były tej wagi, że musiały skutkować uchyleniem obu wydanych w sprawie wyroków i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w I instancji, także co do pozostałych skazanych, w oparciu o art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k.

Rację mają oboje skarżący, o ile podnoszą zarzut naruszenia art. 408 k.p.k. oraz art. 411 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. Uchybienia w zakresie naruszenia tych regulacji zostały wprawdzie podniesione w apelacjach, jednakże rozpoznanie odpowiadających im zarzutów nie może być uznane za należyte. Sąd Apelacyjny w (...) potwierdził wprawdzie, że podniesione uchybienia miały miejsce, jednak skonstatował, że nie miały wpływu na treść wyroku, gdyż przy istniejącej w sprawie obszerności materiału dowodowego oraz długości postępowania sądowego, należało jego zdaniem przyjąć, iż Sąd I instancji pozostawał cały czas pod wrażeniem przeprowadzonego postępowania dowodowego oraz głosów stron, przy czym zważywszy na fakt, że skład sądu był jednoosobowym należało przyjąć, że narada nad wyrokiem trwała od głosów stron (s. 14 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego).

Takie stanowisko należy uznać za błędne, gdyż nie uwzględnia ono w sposób należyty ani sposobu postępowania Sądu Okręgowego w Ł., ani charakteru przepisów regulujących rozważany etap postępowania.

Należy zatem przypomnieć, że po zakończeniu w dniu 8 lutego 2018 r. trwających kilka terminów rozprawy głosów stron w sprawie nie zapadła w sposób formalny decyzja o odroczeniu wydaniu wyroku, choć nie było w tym zakresie

żadnych przeszkód. Doszło do zarządzenia przerwy w rozprawie ze wskazaniem na potrzebę oceny kompletności materiału dowodowego w kontekście mów końcowych do dnia 15 marca 2018 r., który to termin nie doszedł do skutku, został odwołany, zaś finalnie wyrok wydano w dniu 30 kwietnia 2018 r.

Uwzględniając pokrótce opisaną sytuację procesową zwraca uwagę fakt, że Sąd Okręgowy w Ł. przede wszystkim w sposób rażący naruszył regulacje z art. 401 § 1 k.p.k. oraz art. 408 k.p.k. i art. 411 § 1 i 2 k.p.k. Z zestawiania treści tych przepisów wynika przede wszystkim, że instytucja przerwy w rozprawie może mieć zastosowanie wyłącznie do zakończenia głosów stron. Kolejną fazę postępowania sądowego regulują już przepisy zawarte w art. 408 k.p.k. i n., a z art. 408 k.p.k. wynika, że po wysłuchaniu głosów końcowych sąd niezwłocznie przystępuje do narady. Literalne brzmienie tego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że ma on charakter bezwzględnie obowiązujący (*ius cogens*), co oznacza, że jego zastosowanie nie zostało pozostawione uznaniu sądu orzekającego. Wyjątek od zasady określonej w art. 408 k.p.k. zawarty jest w art. 411 § 1 k.p.k., zgodnie z którym w sprawie zawilej albo z innych ważnych przyczyn sąd może odroczyć wydanie wyroku na czas nieprzekraczający 14 dni. Także zatem ten przepis wskazuje, że po wysłuchaniu głosów stron wykluczona została możliwość zarządzenia przerwy, która przecież zgodnie z treścią art. 401 § 2 k.p.k. aktualnie może trwać nie dłużej niż 42 dni, zaś w czasie orzekania Sądu I instancji w niniejszej sprawie – nie dłużej niż 35 dni. Już zatem zestawienie terminów przerwy, a także instytucji odroczenia rozprawy, z zawartym w art. 408 k.p.k. terminem „niezwłoczności” oraz ścisłym ograniczeniem czasu trwania odroczenia wydania wyroku, wskazuje na określone ramy procedowania, których nie można przekroczyć przy wydawaniu wyroku, a zarazem na doniosłość procesową głosów końcowych, które mają poprzedzać wydanie wyroku.

Nie sposób zaakceptować twierdzenia Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym trzeba przyjąć, iż w sprawie faktycznie trwała narada po wygłoszeniu mów końcowych, gdyż przeczą temu zapisy w protokole, faktycznie zastosowana instytucja przerwy w rozprawie, zaś fakt, że skład sądu był jednoosobowy jest w tym kontekście bez znaczenia. Uwzględniając treść art. 411 § 1 k.p.k. należy uznać, że maksymalny czas narady (o ile ją w ogóle zarządzono) to 14 dni, gdyż jedynie

na taki okres może dojść do odroczenia wydania wyroku. Zważyć należy, że art. 411 § 1 k.p.k. nie modyfikuje treści art. 408 k.p.k., gdyż jedną rzeczą jest przystąpienie do narady, która może trwać aż do wydania wyroku, a ostatnim aktem czynności procesowej wydania wyroku na rozprawie, po jego sporządzeniu na piśmie i podpisaniu, jest ogłoszenie. Zasada bezzwłocznego przystąpienia do narady, wynikająca z art. 408 k.p.k. oraz określenie maksymalnego czasu jej trwania (art. 411 § 1 k.p.k.) mają charakter gwarancyjny, gdyż stanowią realizację zasady bezpośredniości. Bezpośredniość ta polega nie tylko na orzekaniu w jak najszybszym czasie od przeprowadzenia dowodów, ale także na rozstrzyganiu o odpowiedzialności karnej oskarżonego po wysłuchaniu stanowisk stron i ich argumentacji. Należy podkreślić, że to ustawodawca ustalił czas, kiedy sąd pozostaje pod bezpośrednim wrażeniem materiału dowodowego oraz wypowiedzi uczestników procesu i jak już zaznaczono, uczynił to formułując przepisy bezwzględnie obowiązujące, zawarte w art. 408 k.p.k. oraz w art. 411 § 1 i 2 k.p.k. Podkreślić należy, że uchybienie terminowi odroczenia wydania wyroku, wynikającemu z art. 411 § 1 k.p.k. skutkuje prowadzeniem rozprawy od początku. Wskazuje na to art. 411 § 2 k.p.k., który od tej zasady nie przewiduje wyjątków. Regulacja z art. 409 k.p.k., tzn. wznowienie przewodu sądowego, nie tyle natomiast stanowi wyjątek od zasady określającej maksymalny czas trwania odroczenia wydania wyroku, ile w ogóle dezaktualizuje obowiązek wynikający z art. 411 § 1 k.p.k., skoro na skutek wznowienia przewodu sądowego dochodzi do powrotu do fazy postępowania poprzedzającej zarówno głosy stron, jak i wyrokowanie.

Bezwzględnie obowiązujący charakter art. 408 k.p.k. oraz art. 411 § 1 i 2 k.p.k. ma na celu wykluczenie instrumentalnego traktowania regulacji dotyczących nie tylko zasady bezpośredniości w zakresie dowodowym, ale przede wszystkim w zakresie prawa do wysłuchania, jakie zapewniają przepisy dotyczące głosów stron. Trzeba mieć w polu widzenia fakt, że ustawodawca prawo to uznał za na tyle doniosłe, że potrzebę wysłuchania określił wyraźnie jako samoistny powód do wznowienia przewodu sądowego, co wynika z art. 409 k.p.k. Gwarancyjny charakter norm zawartych w art. 408 k.p.k. i n. wyklucza zatem możliwość uznania zaistniałych w sprawie uchybień za niemające wpływu na treść wyroku Sądu I instancji. Co istotne, uchybienia te należy uznać za intencjonalne naruszenie prawa

procesowego, które co już podkreślono, w rozważanym zakresie nie przewiduje innych rozwiązań niż rozważane i trafnie wskazane w kasacjach. Nie ma w tym zakresie powodu do doszukiwania się treści czynności Sądu Okręgowego w Ł. przy uwzględnieniu art. 118 § 1 k.p.k., gdyż należy założyć, że Sąd ten znał podstawowe zasady procesu, w tym regulacje dotyczące wyrokowania i świadomie nie stosował instytucji, których zastosowanie było obligatoryjne. Skoro więc doszło w dniu 8 lutego 2018 r. do zarządzenia przerwy w rozprawie, to tym samym nie doszło do przystąpienia do narady. Inne są bowiem cele przerwy w rozprawie, inne zaś narady, czego nie zmienia wypowiedź przewodniczącego składu orzekającego. O instrumentalnym podejściu do art. 408 k.p.k. oraz art. 411 § 1 k.p.k. świadczy zresztą dalszy przebieg postępowania w Sądzie I instancji, skoro po złożeniu wniosku o prowadzenie rozprawy od początku z uwagi na naruszenie art. 411 § 2 k.p.k., Sąd Okręgowy w Ł. wniosku tego nie uwzględnił właśnie z tego powodu, że jak wskazał, nie była zastosowana instytucja odroczenia wydania wyroku z art. 411 § 1 k.p.k., ale miała miejsce przerwa w rozprawie. Trudno o bardziej oczywisty dowód na zamiar celowego pomijania regulacji dotyczących toku postępowania. Uzasadnienie postanowienia o nieuwzględnieniu wniosku o prowadzenie rozprawy od początku bez wątplenia wskazuje, że przepis art. 408 k.p.k. w sprawie nie został zastosowany.

Zgodzić należy się wszakże z podniesionymi w kasacjach twierdzeniami, że doszło do naruszenia art. 411 § 1 i 2 k.p.k. Naruszenie to, przy uwzględnieniu powołanego postanowienia Sądu Okręgowego w Ł. nieuwzględniającego wniosku o prowadzenie rozprawy od początku, polegało jednak nie na tym, że odroczenie wydania wyroku trwało dłużej niż wynika to z art. 411 § 1 k.p.k., ale że instytucji tej w ogóle nie zastosowano, choć jej zastosowanie jest obligatoryjną opcją w sytuacji, kiedy sąd nie decyduje się na ogłoszenie wyroku zaraz po wysłuchaniu głosów stron. Artykuł 411 § 2 k.p.k. naruszono, ale w kontekście uprzedniego naruszenia art. 411 § 1 k.p.k. – pomimo, że w niniejszej sprawie nie doszło w ogóle do odroczenia wydania wyroku przez Sąd I instancji, wydanie wyroku w ogóle jest możliwe właśnie w terminie czternastu dni, wynikającym z art. 411 § 1 k.p.k. Termin ten z jednej strony jest wprawdzie związany w instytucją odroczenia wyroku, z drugiej jednak określa temporalnie ostatni moment, kiedy w ogóle może dojść do

wydania wyroku bez zastosowania instytucji wznowienia przewodu sądowego, a jest nim właśnie upływ czternastu dni od wysłuchania głosów końcowych.

Naruszenie art. 411 § 2 k.p.k. ma zatem miejsce wtedy, kiedy uchybiono terminowi do wydania wyroku, wynikającemu z art. 411 § 1 k.p.k., gdy wydanie wyroku zostało odroczone, ale także wówczas, kiedy w ogóle, wbrew art. 411 § 1 k.p.k. nie zastosowano instytucji odroczenia wydania wyroku, zaś wyrok taki został wydany po upływie 14 dni od wysłuchania głosów końcowych.

Należy przy tym przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestie dotyczące przestrzegania obowiązków procesowych wynikających z art. 408 i 411 k.p.k. od dawna postrzegane są rygorystycznie, przy uwzględnieniu celów, jakie przepisy te realizują. Słusznie podnosi obrońca skazanych w kasacji, że prawo do rzetelnego procesu musi być realne i tę cechę mają zapewnić przepisy obligujące sąd nie tylko do wysłuchania stron, ale do rozstrzygnięcia sprawy bezpośrednio po ich wysłuchaniu lub wyznaczonym na to terminie, gdyż tylko brak zwłoki w tym zakresie jest gwarancją pozostawania sądu pod wpływem argumentacji wynikającej z procesowych stanowisk stron. W wyroku z 28 lutego 1983 r., II KR 25/83 Sąd Najwyższy wskazał, że związanie czasu wyrokowania i głosów stron ma na celu to, aby sąd przystąpił do narady nad wyrokiem w tej sytuacji, gdy pozostaje bezpośrednio pod wrażeniem wystąpienia stron, i aby zasób informacji o sprawie, wskutek upływu czasu, nie uległ zubożeniu albo znacznemu pomniejszeniu, co niewątpliwie mieć może wpływ na treść wyroku. Z kolei w wyroku z 13 grudnia 1954 r., I KRn (...) podkreślono, że ustawowy termin dla odroczenia wydania wyroku jest maksymalną granicą, która nie może być w żadnym wypadku przekroczona – nie przewiduje się prolongaty tego terminu. Obowiązek prowadzenia rozprawy od początku w sytuacji określonej w art. 411 § 2 k.p.k., a więc wówczas gdy przekroczono termin przewidziany dla odroczenia wydania wyroku, wynika z faktu, że ustawodawca sam dopatruje się istotnego wpływu uchybienia terminowi na treść wyroku (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2002 r., III KKN 351/00), w konsekwencji czego ani strony, ani sąd nie mogą mieć żadnego wpływu na skutki wynikające z art. 411 § 2 k.p.k.

Tak samo jak bezpośrednie naruszenie art. 411 § 2 k.p.k., trzeba traktować czynności sądu mające na celu obejście nakazu wynikającego z tego przepisu –

obejście tego nakazu nie jest możliwe, zaś jak już wskazano, jego skutek zachodzi zarówno wówczas gdy odroczone wydanie wyroku z naruszeniem terminu z art. 411 § 1 k.p.k., jak również gdy wbrew nakazowi z art. 411 § 1 k.p.k. do odroczenia wydania wyroku w ogóle nie doszło.

Stwierdzone w wyniku rozpoznania wniesionych kasacji uchybienie samoistnie musiało prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Ł., przy czym z mocy art. 435 k.p.k., Sąd Najwyższy zobligowany był do uchylenia wyroku co do tych skazanych, którzy nie wnieśli kasacji, gdyż stwierdzone uchybienie dotyczy wszystkich osób, co do których wydany został w sprawie wyrok. Oczywiście jest przy tym, że kasatoryjne rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego wydano na skutek kasacji wniesionych wyłącznie na korzyść i również wyłącznie na korzyść zastosowany został art. 435 k.p.k. Oznacza to, że wyrok Sądu Najwyższego obejmuje tylko rozstrzygnięcia dla skazanych niekorzystne, tzn. nie dotyczy rozstrzygnięć, jakie zawierały uchylone wyroki w zakresie uniewinniającym.

Poza opisanym wyżej uchybieniem zaskarżony wyrok również nie był wolny od wad, które zostały prawidłowo zidentyfikowane w postaci części zarzutów kasacyjnych.

Tytułem przykładu należy wskazać na trafny zarzut z pkt. 1.b) kasacji adw. Ł. C., odpowiadający zarzutowi z pkt. 6 kasacji adw. A. D., dotyczący uwzględnienia w toku rozpoznania sprawy odpisów protokołów, które zostały przedstawione w toku procesu przez oskarżyciela publicznego. Sąd Apelacyjny odnosząc się do odpowiednich zarzutów podniesionych w apelacjach wskazał z jednej strony, że poziom czytelności protokołów przesłuchań spowodował wezwanie oskarżyciela do usunięcia braków (s. 18-19 uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego), nie kwestionując prawidłowości postępowania Sądu I instancji w tym zakresie, z drugiej zaś zastrzegł, że brak wskazania w apelacji, „które ustalenie oparte jest na źle odczytanym zapisie, nie może prowadzić do uznania zasadności wniosku co do konieczności pominięcia przy orzekaniu dowodów, z których sporządzono nieczytelny protokół.” Takie sformułowanie jest nielogiczne o tyle, że właśnie nieczytelność pierwotnych protokołów oraz brak pewności co do prawidłowości sporządzonych z nich odpisów, było powodem postawienia zarzutu.

Chodziło więc o brak możliwości identyfikacji zapisów znajdujących się w odpisach poszczególnych protokołów oraz w oryginałach, skoro oryginały te były nieczytelne. W takiej sytuacji oczekiwanie od obrońcy, by wskazał na rozbieżności pomiędzy oryginałem i odpisem jest niezrozumiałe, gdyż oryginału nie był w stanie odczytać. Większą pewność w zakresie tożsamości oryginałów i odpisów mógłby powodować fakt sporządzenia odpisów przez osobę sporządzającą protokoły oryginalne (pod warunkiem, że osoba ta byłaby w stanie odczytać swoje pismo, co nie zawsze musi mieć miejsce), jednak do tego nie doszło. Skoro z informacji prokuratora wynikało, że odpisy zostały sporządzone przez kogo innego – asystentów i pracowników sekretariatu, można zakładać, że osoby te napotkały te same trudności w odczytaniu protokołów i sporządzeniu z nich odpisów, co uczestnicy niniejszego postępowania oraz Sąd I instancji. W tej sytuacji nie sposób mieć więc pewność, że przedstawione przez oskarżyciela odpisy odzwierciedlają treść oryginałów, a w konsekwencji ich przedstawienie na zobowiązanie Sądu niewiele w sprawie zmieniło, gdyż nadal nie było pewności, jakiej treści relacje zostały pierwotnie złożone. W tym stanie rzeczy nie może ulegać wątpliwości, że odniesienie się Sądu odwoławczego do podniesionych w apelacjach zarzutów obrońców należy uznać za niewłaściwe, co prowadzi do wniosku o naruszeniu art. 433 § 2 k.p.k. Zaistniałe uchybienie obciążało wyrok Sądu Okręgowego w Ł.. W tej sytuacji nie od rzeczy jest twierdzenie zawarte w kasacji adw. Ł. C., że w sytuacji braku możliwości pozyskania miarodajnych odpisów od oskarżyciela publicznego, konieczne jest ustalenie treści nieczytelnych protokołów przy wykorzystaniu opinii biegłego z zakresu identyfikacji pisma.

Innym przykładem trafności wniesionych kasacji jest zarzut dotyczący oceny dowodów z opinii biegłych R. K. i T. W., choć najistotniejsze znaczenie wydaje się mieć ocena opinii R. K., gdyż ona stanowiła pierwotny materiał dowodowy, który następnie był weryfikowany przez pryzmat określonych też dowodowych przez biegłą T. W.. Otóż biegła ta sygnalizowała w postępowaniu odwoławczym, że w sytuacji, gdy dysponowała błędnie zgranymi plikami źródłowymi, tzn. gdy część zgranych plików zawierała te same dane, to wnioski jej opinii mogłyby być odmienne. Należy podkreślić, że już sam fakt powzięcia przez biegłą takiej informacji od biegłego Kotowicza skutkowało sformulowaniem przez nią

kategorycznych wątpliwości co do wniosków jej własnej opinii. Trudno zatem o bardziej miarodajne zakwestionowanie jednego z najistotniejszych dowodów w sprawie. Stanowisko biegłej słusznie doprowadziło do uzupełniającego opiniowania w postępowaniu odwoławczym przez biegłego R. K., jednak treść jego opinii wcale nie usuwa wątpliwości biegłej W. Biegły zaopiniował wprawdzie na rozprawie odwoławczej w dniu 15 października 2019 r., że unifikował dublujące się dane, usuwał dane powtarzające się, a pozostawiał dane unikalne, jednak nie można nie zauważyć, co również biegły wskazał, że jego zadaniem było jedynie odzyskanie danych, które były zgrane z różnych komputerów. W sytuacji, kiedy badaniu poddanych było kilka lub kilkanaście komputerów wraz z dyskami, na każdym mogły się pojawić dane w różnych kopiach i mogło być ich kilka. W tej sytuacji odniesienie się do odpowiednich zarzutów odwoławczych, jak również ocena samych treści przeprowadzonych w postępowaniu odwoławczym opinii musi nasuwać poważne wątpliwości. O ile bowiem z opinii biegłego K. wynika, że usuwał dublujące się dane, nasuwa się pytanie, czy to usuwanie dotyczy wyłącznie plików o tożsamych nazwach, czy plików o tej samej treści. Oczywiście jest, że jeżeli pliki pochodziły z różnych źródeł, mogły być inaczej nazywane, a jednocześnie zawierać tę samą treść. W takiej sytuacji niewątpliwie mogłoby dojść do zafałszowania materiału źródłowego, który był podstawą opiniowania biegłej T. W.. W sytuacji zatem, kiedy już sama biegła zwracała uwagę na taką możliwość, że jej opinia została oparta o wadliwie zgromadzony materiał dowodowy, konieczne było ustalenie, czy materiał ten mógł zawierać pliki o różnych nazwach zawierające tę samą treść. Opinia uzupełniająca biegłego K. nie daje pewnych odpowiedzi w tym zakresie, wskazuje jedynie, że pewne jest to, że dane powtarzające się usuwał, niemniej można ze sposobu jego działania wnioskować, że powtarzanie się danych oceniał jedynie na podstawie nazwy danych, a nie ich treści. W tym stanie rzeczy oczywiście wydają się wątpliwości biegłej W., a zarazem potrzeba weryfikacji w sprawie materiału źródłowego, gdyż to on jest punktem wyjścia do sporządzenia opinii merytorycznej z zakresu podatkowo-księgowego.

Trafnie także zostało w kasacjach podniesione naruszenie przez Sąd odwoławczy art. 433 § 2 k.p.k. przy ocenie zarzutów apelacyjnych odnoszących się do oceny opinii biegłego J. K., a także art. 452 § 1 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 k.p.k.

w zw. z art. 201 k.p.k. i art. 458 k.p.k. (zarzuty z pkt. 1. g) i 3 kasacji adw. Ł. C. oraz zarzut z pkt. 8 kasacji adw. A. D.. Co do tej opinii w postępowaniu przed Sądem I instancji został przedstawiony dowód przeciwny w postaci opinii prywatnej S. W.. Dla właściwej oceny dowodu z opinii prywatnej należało w trybie art. 201 k.p.k. przeprowadzić opinię uzupełniającą biegłego procesowego, tzn. J. K., celem uzyskania stanowiska co do formułowanych zastrzeżeń co do jego opinii. Sąd Okręgowy w Ł. dostrzegł taką potrzebę, jednak nie było możliwa jej realizacja z uwagi na stan zdrowia biegłego. W tym stanie rzeczy oczywista wydawała się konieczność dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego na te same okoliczności, które obejmowała opinia biegłego K. oraz okoliczności, które wynikały z wyżej wskazanej opinii prywatnej. Sąd Okręgowy niezasadnie jednak zaniechał uzyskania takiego dowodu, choć była to w istocie jedyna możliwość by odnieść się do dowodu z opinii prywatnej, który podlega takiej samej ocenie w kontekście art. 7 k.p.k., jak i pozostałe dowody. Pomimo podniesienia stosownych zarzutów we wniesionych apelacjach, jak również złożenia stosownego wniosku dowodowego, Sąd Apelacyjny wniosek dowodowy oddalił, zaś do zarzutu odwoławczego odniósł się w sposób powielający treść art. 201 k.p.k., wskazując jedynie, że nie zachodziły okoliczności z tego przepisu. Taki sposób odniesienia się do podniesionych zarzutów wskazuje wprost, że nie zostały one realnie rozpoznane, skoro nie zawarto w tym odniesieniu konkretnych wypowiedzi co do niezasadności zastrzeżeń, jakie co do opinii biegłego K. były formułowane. Nie ulega wątpliwości, że wskazane uchybienie ma charakter rażący i mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, przy czym zaistniała wadliwość w zakresie nieskorzystania z art. 201 k.p.k. obciążała także i w tym zakresie również Sąd I instancji.

Powołane uchybienia, a jak już zaznaczono, w szczególności pierwsze z omówionych, przesądzały o zasadności wniesionych kasacji i obligowały Sąd Najwyższy do rozstrzygnięcia kasatoryjnego co do obu wydanych w sprawie orzeczeń, w zakresie szczegółowo określonym w wyroku. W tej sytuacji odnoszenie się do pozostałych zarzutów kasacyjnych należy uznać za bezprzedmiotowe (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k.).

Rozpoznając sprawę ponownie (w zakresie zarzutów, które nie uległy przedawnieniu) Sąd Okręgowy w Ł. w pierwszej kolejności doprowadzi do

weryfikacji materiału dowodowego, który będzie podlegał przeprowadzeniu na rozprawie. Dotyczy to zeznań świadków, z których przesłuchań w postępowaniu przygotowawczym sporządzone zostały protokoły nieczytelne – należy uzyskać taki dowód, z którego bez wątpliwości będzie wynikało, jakiej treści relacja została złożona, gdyż tylko mając pewność co do tego, możliwe jest następnie dokonanie oceny wypowiedzi świadków z rozprawy, zwłaszcza wówczas, gdy wypowiedzi złożone na wcześniejszym etapie postępowania są przez nich kwestionowane. Co do materiału źródłowego, jaki był następnie przedmiotem analizy biegłej T. W. również należy ustalić, czy faktycznie doszło do jego powielenia, czy też nie i w zależności od wyniku tego ustalenia, dopuścić dowód z nowych opinii względnie z opinii uzupełniających. Należy również mieć w polu widzenia, że ocenie dowodów, przedstawionej następnie w uzasadnieniu wyroku sporządzonym w trybie art. 424 k.p.k., względnie w trybie art. 457 § 3 k.p.k., podlegają wszystkie przeprowadzone w danej instancji dowody, a ocena ta nie może przybierać formy powielenia przepisu, jak miało to miejsce w zakresie art. 201 k.p.k., tylko musi odnosić się do konkretnych, istotnych z punktu widzenia charakteru określonego dowodu okoliczności. W ponownym postępowaniu należy zatem unikać uchybień mających miejsce dotąd, opisanych wyżej, a także mieć w polu widzenia okoliczności podniesione we wniesionych dotąd środkach odwoławczych oraz kasacjach.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.